

Vormgeving & Identiteit

Sprekende vormen

Ontwerpen is in de eerste plaats: vormgeven aan een identiteit. Nu is uw eigen handtekening per definitie de meest strikte uiting van uw identiteit. Toch heeft u daar niemand bij nodig. De eerste opdracht voor het ontwerpen van een handtekening moet buro Vormaat dan ook nog bereiken. Maar nu wilt u vormgeven aan de identiteit van uw product, bedrijf of organisatie. Aan alle verschijningsvormen die daar bij horen. En aan de communicatie er omheen. Dan moet een identiteit voor een doelgroep vertaald worden in sprekende vormen. Daarbij gelden zowel esthetische als functionele en communicatieve criteria.

René Borghouts van buro Vormaat heeft van dit proces zijn beroep gemaakt. In dienst van opdrachtgevers zoals u, die vorm willen laten geven aan een publieke uiting met een bepaalde functie en communicatiedoelstelling.

Hoe werkt de ontwerper? Hoe werkt u met hem of haar samen? Hoe verloopt het proces van briefing tot realisatie? Hoe ligt de zakelijke relatie? En waarom zou u überhaupt iets laten ontwerpen?

Op die vragen wil dit document eerste antwoorden geven.

Ontwerpen & Communicatie

Wat voegt de ontwerper toe?

De ontwerper geeft vorm. Aan drukwerk, maar ook aan verpakkingen, huisstijlen, tentoonstellingen, winkelinrichtingen en meer. Nu is alles vorm te geven op een vrijwel ongelimiteerd aantal manieren. De ontwerper zal dus keuzen moeten maken.

De eerste keuzen zijn puur functioneel: een tekst moet leesbaar zijn, een verpakking moet open kunnen, een logo moet op visitekaartjes en vrachtauto's passen. Om die keuzen optimaal te kunnen maken, moet je alles van middelen en technieken weten. Maar ook zoveel mogelijk van het doel dat de opdrachtgever met het ontwerp nastreeft.

De tweede laag in een ontwerpproces betreft het met visuele middelen trachten een unieke identiteit aan het ontwerp mee te geven. Een identiteit die moet stroken met de identiteit van de afzender: het bedrijf of de instelling die het ontwerp gaat gebruiken.

Het logo of beeldmerk is de meest compacte uiting van een identiteit. Zijn we vriendelijk of autoritair? Chic of populair? Hightech of culinair? Of willen we, bijvoorbeeld na een fusie of een herpositionering, juist een nieuwe identiteit uitstralen? Hier is het ontwerp al aan het communiceren met z'n doelgroep, met de lezer, passant of gebruiker.

Moet het ontwerp een sterk wervend karakter hebben, dan kunnen we die communicatieve functie nog eens aanzienlijk versterken. Het ontwerp gaat dan actief een zeker effect bewerkstelligen: sympathie, interesse, vertrouwen of de aandrang tot kopen, om er maar enkele te noemen. Dit laatste is met name aan de orde bij verpakkingen. Maar ook die 'neem-mij-mee' boodschap kun je zowel fluisteren als schreeuwen. Zelfs een affiche voor een tentoonstelling is zelden een kale, functionele mededeling. Het ene ontwerp zal dan ook meer bezoekers kunnen trekken dan het andere.

Visuele ordening

In de creatieve lagen van het ontwerpproces speelt –naast talent en inspiratie– het vakmanschap een niet minder doorslaggevende rol. In het kiezen en afwegen van vormen en middelen. In de kennis van technieken die voor realisatie nodig zijn. En niet in de laatste plaats in het inzicht in de kosten die met uitvoering en gebruik gemoeid zullen zijn.

Een ontwerper kan zaken zodanig visueel ordenen dat dit aanzienlijke kostenbesparingen

met zich meebrengt. Doordat er consistentere en dus efficiëntere mee gewerkt kan worden. Doordat automatisering een grotere rol kan spelen. Doordat logistieke processen soepeler gaan functioneren. Doordat ruimten doelmatiger te gebruiken zijn. Opleiding en ervaring van de ontwerper spelen hierbij een belangrijke rol. Voor hoogwaardige prestaties op dit front zal een zekere specialisatie vereist zijn.

Het ontwerpproces

Hoe verloopt de samenwerking?

Het ontwerpproces veronderstelt een vergaande interactie tussen de opdrachtgever en de ontwerper. Maar allereerst zult u een ontwerper of een ontwerp bureau moeten kiezen. Kennis, ervaring en stijl zijn daarbij criteria die zich het eerst aandienen. Op die aspecten kunt u zich uitstekend oriënteren met behulp van onder andere internet. De enige manier om daadwerkelijk te toetsen of een ontwerper voor uw opdracht de meest geschikte is, blijft vooralsnog om met haar of hem te gaan praten, om zo meer over werk, ervaring en opvattingen, aan de weet te komen. Zo'n gesprek is uiteraard vrijblijvend.

Gaat u eenmaal met een ontwerper of een bureau in zee, dan staat u aan het begin van een viertal fasen in het ontwerpproces:

- 1 de briefing
- 2 de presentatie van het ontwerp
- 3 het productie gereed maken van het ontwerp, en
- 4 de begeleiding van het productieproces.

De eerste twee fasen kunnen ook meerdere keren doorlopen worden. Als een aanvullende briefing nodig blijkt. Of als het gepresenteerde ontwerp aanpassing behoeft. Aan het principe van de voortgang doet dat niets af. Laten we deze vier fasen maar eens doorlopen.

1 de briefing

De opdrachtgever licht het doel van het te vervaardigen ontwerp toe en formuleert een programma van eisen. Op welke doelgroep is het ontwerp gericht? Aan welke oplagen en reproductietechnieken wordt gedacht? Op welke termijn moet alles gerealiseerd zijn? Soms is een indicatie van het budget onderdeel van de briefing. Eventueel gaat aan de briefing een onderzoeksfase vooraf; met het doel de gegevens voor een optimale briefing te verzamelen en te analyseren.

De aldus ter beschikking van de ontwerper komende informatie kan een vertrouwelijk karakter hebben. Deze heeft dan ook een geheimhoudingsplicht. Het verdient aanbeveling de briefing schriftelijk vast te leggen, opdat zowel opdrachtgever als ontwerper met betrekking tot het te verrichten werk over een eenduidige referentie beschikken.

2 de presentatie van het ontwerp

Een schetsontwerp is veelal de eerste vorm van presentatie door de ontwerper aan de opdrachtgever. Het kunnen er ook meerdere zijn, zodat de opdrachtgever kan kiezen uit alternatieven. Tegelijkertijd vindt meestal een oriëntatie plaats ten aanzien van de productie.

Na het schetsontwerp kan een uitgewerkt presentatiemodel worden gepresenteerd, waarin de ontwerper een zo getrouw mogelijk beeld geeft van het uiteindelijke resultaat. De opdrachtgever toetst het gepresenteerde ontwerp aan zijn programma van eisen. Ontbreekt er iets of –wat vaker voor komt– dient de balans tussen de verschillende eisen en hun invulling gewijzigd te worden, dan volgt een aangepast ontwerpvoorstel. Dit leidt uiteindelijk tot goedkeuring van het ontwerp.

3 het productie gereed maken

Na goedkeuring van het ontwerp werkt de ontwerper de schetsen of modellen verder uit tot voor productiebedrijven hanteerbare informatie. De werktekeningen of modellen worden door de opdrachtgever gecontroleerd. Zijn goedkeuring op teksten en de productieklare vormgeving wordt schriftelijk vastgelegd. Als ook het benodigde beeldmateriaal vervaardigd en goedgekeurd is, geeft de opdrachtgever zijn fiat voor productie.

4 de begeleiding van het productieproces

Ook in het productieproces blijft de ontwerper een rol spelen. De opdrachtgever is er dan van verzekerd dat het uiteindelijke resultaat overeenkomt met het oorspronkelijke ontwerp. Met zijn vakkennis kan de ontwerper bovendien een bijdrage leveren aan het oplossen van problemen tijdens de productie.

Het spreekt vanzelf dat dit gehele proces beter zal verlopen naarmate opdrachtgever en ontwerper of ontwerp bureau beter op elkaar ingespeeld raken. Vaak groeit uit een eerste ontwerp opdracht dan ook een bestendige relatie.

Honorarium & Auteursrechten

Het is gebruikelijk dat voorafgaand aan de uitvoering van ontwerpwerkzaamheden een begroting wordt ingediend. Het honorarium van een ontwerper wordt bepaald door het aantal uren dat aan een opdracht is besteed, vermenigvuldigd met een uurtarief. Dit tarief kan verhoogd worden met een wisselend percentage licentievergoeding, voortvloeiend uit de Auteurswet.

De hoogte van de licentievergoeding is afhankelijk van de toepassing van het ontwerp, de gebruiks aard en gebruiksduur, nationale, Europese of wereldwijde verspreiding en het commercieel belang dat de toepassing vertegenwoordigt.

Werkstukken blijven het geestelijk eigendom van de ontwerper of het ontwerp bureau. De opdrachtgever verkrijgt het recht tot gebruik van het ontwerp, zoals dat bij de aanvang van de opdracht is overeengekomen.

Is het ontwerp proces afgerond, dan ontvangt de opdrachtgever een factuur met de omschrijving van de verrichte werkzaamheden en de gemaakte kosten. Ook de grenzen van het gebruik in licentie kunnen hierin worden aangegeven.

Buro Vormaat hanteert de Algemene voorwaarden (2010 -1/1).

Wilt nadere informatie of documentatie, neem dan contact op met

buro Vormaat / René Borghouts
Postbus 28
6100 AA Echt

Oude Baan 8
6101 VP Echt

T +31 (0)475 48 65 19
M 06 22 333 770
E info@burovormaat.nl
WWW burovormaat.nl